

8. 1. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K otázce „splatnosti“ pohledávek úpadce v konkurzu

V nedávné době jsme se v souvislosti s několika obchodními případy setkali s velice rozporuplnými výklady §14 odst. 1 písm. g) zákona č. [328/1991](#) Sb. o konkurzu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů („ZKV“), který pojednává o otázce „splatnosti“ pohledávek úpadce v konkurzu. Zaznamenaný menšinový výklad předpokládal, že smyslem uvedeného ustanovení je jednorázové a trvalé „zesplatnění“ pohledávek úpadce.

V nedávné době jsme se v souvislosti s několika obchodními případy setkali s velice rozporuplnými výklady §14 odst. 1 písm. g) zákona č. [328/1991](#) Sb. o konkurzu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů („ZKV“), který pojednává o otázce „splatnosti“ pohledávek úpadce v konkurzu. Zaznamenaný menšinový výklad předpokládal, že smyslem uvedeného ustanovení je jednorázové a trvalé „zesplatnění“ pohledávek úpadce.

Protože s tímto názorem nesouhlasíme, rádi bychom na základě historického vývoje úpravy popsali důvody, které nás vedou k závěru, že stávající úprava §14 odst. 1 písm. g) ZKV nesleduje trvalou změnu stavu pohledávek, ale toliko využití fikce splatnosti (za předpokladu splnění určitých podmínek).

Jedním z nejdůležitějších cílů konkurzního řízení bylo a zůstává vytvoření podmínek pro jednorázové, pokud možno konečné a zároveň co nejefektivnější a nejrychlejší uspokojení pohledávek úpadcových věřitelů. Nutným předpokladem ke splnění tohoto cíle je mj. i vytvoření podmínek, za kterých bude možné využít k uspokojení pohledávek věřitelů veškerých aktiv úpadce, včetně jeho pohledávek, které by jinak nebyly v době konkurzu splatné. Proto historické úpravy konkurzního řízení používaly různé varianty formulace zabývajících se splatností pohledávek úpadce.

Začněme u úpravy zákona č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí, který v § 16 odst. 1 stanovil, že „nedospělé pohledávky platí v konkursu za splatné“. Tehdejší praxe a judikatura z této formulace poměrně jednoznačně dovozovaly, že se jednalo toliko o fikci určenou pro potřeby konkurzního řízení (tj. jen o dočasnou změnu nahlížení pohledávky)[\[1\]](#).

Oproti tomu zavedl zákon o konkurzu a vyrovnání č. [328/1991](#) Sb. ve znění před novelou č. [94/1996](#) Sb. v původním znění § 14 odst. 1 písm. g) bohužel poměrně nešťastnou formulaci, že „nesplatné pohledávky a závazky týkající se podstaty se stávají splatnými“. O výkladu a sledovaném cíli tohoto ustanovení byly vedeny poměrně bouřlivé diskuze. Část odborné veřejnosti zastávala názor, že se jedná o ustanovení sledující stejný cíl jako předválečná úprava, tj. jen dočasnou změnu režimu pohledávek pro konkurzní řízení. Naopak druhá část právnické veřejnosti právě z rozdílu formulace ustanovení oproti předválečnému znění (argument. „se stávají splatnými“ oproti „platí za splatné“) dovozovala, že zákonodárce má na mysli trvalou změnu ve splatnosti pohledávek.

Právě novela ZKV provedená zákonem č. [94/1996](#) Sb. však podle našeho názoru zcela jednoznačně rozptýlila pochybnosti o sledovaném cíli i výkladu, když se v podstatě formulačně vrátila k historické úpravě a stanovila, že „nesplacené pohledávky úpadce a jeho závazky, které mají být uspokojeny z podstaty, se považují v konkurzu za splacené“. Změna vede k opětovnému zavedení dříve typických znaků tohoto ustanovení, tj. koncipování ustanovení jako fikce (argumentuj. „považují se“), která je podmíněna předpokladem vztahujícím ji pouze ke konkurznímu řízení (argumentuj. „v konkurzu“).

Domníváme se, že z uvedeného je patrné, že stávající úprava tak, jak je obsažena v současně platném § 14 odst. 1 písm. g) ZKV, tedy nesleduje trvalou změnu splatnosti pohledávek, ale výhradně vytvoření podmínek v rámci konkurzního řízení, které umožní správci konkurzní podstaty další využití takovýchto pohledávek. Jestliže je použití fikce podmíněnou tím, že jde o pohledávku „úpadce v konkurzu“, tak argumentací *a contrario* je třeba dovodit, že pokud by daná pohledávka přestala být pohledávkou „úpadce“ či byla-li by mimo „konkurz“, nebude lze na ní fikci splatnosti vztáhnout a nastoupila by tak původní splatnost pohledávky.

Rámcio této úpravy je pak možné sledovat hned v několika ohledech:

- (i) režim pohledávek v případě zrušení konkurzu; a
- (ii) dopady „zesplacení“ na jinak řádně plnící dlužníky úpadce;

ad (i) - v případech zrušení konkurzu ve smyslu § 44 odst. 1 písm. a), c) a f) ZKV nastává situace, kdy by předkonkurzní vztahy úpadce měly začít fungovat ve zcela normálním režimu, který předcházelo prohlášení konkurzu (v případě § 44 odst. 1 písm. f) ZKV se totéž týká nástupce úpadce). Pokud by opravdu docházelo k trvalé změně ve splatnosti pohledávek, jak se stále část právnické veřejnosti snaží nesprávně dovozovat, byl by takový návrat k normálu z pochopitelných důvodů výrazně zhoršen^[2].

ad (ii) - trvalou změnou splatnosti pohledávek by byly významným způsobem zasaženi všichni řádně plnící dlužníci úpadce. Ti by byli nuceni v poměrně krátké době a bez předchozího varování splatit své závazky, i když nebyli v prodlení a nijak tíživou situací úpadce nezavinili, ani ji nemohli ovlivnit. Jako příklad mohou sloužit různé závazky s delší dobou splatnosti nebo závazky, jejichž plnění je rozvrženo do delšího časového období (např. leasingové vztahy, úvěrové vztahy, splátkové kalendáře apod.). Vymáhání takovýchto pohledávek najednou by nutně vedlo k dominovému efektu a často k ohrožení existence dotčených dlužníků. Naopak námi zastávaný výklad, že § 14 odst. 1 písm. g) ZKV je fikcí použitou pro pohledávky úpadce v konkurzu, dává možnost zabránit takovým negativním následkům tím, že pohledávky budou vyvedeny mimo konkurz například jejich postoupením. Nový věřitel již nebude pohledávky uplatňovat „v konkurzu“ a neuplatní se tedy fikce jejich splatnosti. Nutně nastoupí jejich původní splatnost^[3].

Mgr. Renáta Zbranková, LL.M.

advokátka, advokátní kancelář Glatzová & Co.

Mgr. Ing. Jindřich Jelínek

[1] Srov. Kareta J.: K některým problémům aplikace zákona o konkursu a vyrovnání, Právní praxe v podnikání 12/94;

[2] Je zřejmé, že ne všechny účinky prohlášení konkursu pominou po jeho zrušení (příkladem je zánik společného jmění úpadce a jeho manžela podle § 14 odst. 1 písm. k) ZKV). Jakmile k zániku společného jmění dojde, lze je vzhledem k § 151 občanského zákoníku za trvání manželství obnovit jen rozhodnutím soudu. Nicméně zejména u úpadců podniků je vhodné redukovat nevratné účinky prohlášení konkursu na minimum a tomu podle nás odpovídá i současné znění § 14 odst. 1, písm. g) ZKV.

[3] Srov. Zelenka J., Maršíková J.: Zákon o konkursu a vyrovnání - komentář, 2. vydání, Linde Praha, a.s., Praha 2002, s. 405

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci – kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontrakčním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní – institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)